

Številka: 0070-26/2014/30

Ljubljana, 2. julij 2015

EVA 2014-3340-0043

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13 in 47/13 – ZDU-1G) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine ter ga na podlagi 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 79/12 – odl. US) predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v sprejetje po skrajšanem postopku.

Mag. Darko Krašovec
GENERALNI SEKRETAR

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Služba Vlade RS za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava in sprejme po skrajšanem postopku v skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora, ker gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Julijana Bizjak Mlakar, ministrica, Ministrstvo za kulturo
- Anton Peršak, državni sekretar, Ministrstvo za kulturo
- ddr. Verena Vidrih Perko, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kulturno dediščino, Ministrstvo za kulturo
- mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka, Ministrstvo za kulturo

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Julijana Bizjak Mlakar, ministrica, Ministrstvo za kulturo
- Anton Peršak, državni sekretar, Ministrstvo za kulturo

<ul style="list-style-type: none"> – ddr. Verena Vidrih Perko, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kulturno dediščino, Ministrstvo za kulturo – mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka, Ministrstvo za kulturo 		
5. Kratek povzetek gradiva:		
<p>Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13, v nadaljevanju: ZVKD-1), ki je začel veljati 1. 3. 2008 in je do danes doživel nekaj najnujnejših sprememb in dopolnitev, velja v evropskem okolju za sodoben in napreden zakon, ki celovito ureja varovanje materialne in žive (nesnovne) kulturne dediščine na ozemlju RS, uveljavlja načelo sorazmernosti med javnim interesom in pravicami lastnikov ter prenaša določila ustreznih mednarodnih konvencij in evropskih direktiv v slovenski pravni red. Upravna praksa in izkušnje, pridobljene z neposrednim izvajanjem posameznih določil, so opozorile na potrebo po zagotovitvi uporabe mednarodno in strokovno bolj uveljavljene terminologije na področju žive (nesnovne) dediščine. Novela zakona spreminja le področje žive (nesnovne) dediščine in vključuje manj zahtevne, vendar nujne spremembe, povezane z zamenjavo pojmov »živa dediščina« in živa mojstrovina« s pojmom »nesnovna dediščina« in »nesnovna dediščina posebnega pomena«, spremembo načina določitve pristojne organizacije za varstvo žive (nesnovne) dediščine, razglašanjem žive (nesnovne) dediščine in uskladitvijo z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo).</p> <p>Predlagana novela zakona ne spreminja načel temeljnega zakona o varstvu kulturne dediščine.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:		
<p>Zakon neposredno ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in tudi ne vpliva na druga javno finančna sredstva</p>		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:				

Gradivo ne bo imelo finančnih posledic.	
8. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
Datum objave: 8. 4. 2015	
Rok za pripombe in odzive: 8. 5. 2015.	
<p>V razpravo so bili vključeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nevladne organizacije: gradivo je obravnavala Delovna skupine za trajni dialog z nevladnimi organizacijami v kulturi, ki jo je ustanovila ministrica za kulturo, – predstavniki zainteresirane javnosti: /, – predstavniki strokovne javnosti: muzeji, Zavod za varstvo kulturne dediščine, – občine in združenja občin: gradivo se ne nanaša na občine in združenja občin. <p>Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pobuda fizične osebe za časovno omejitev veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenega soglasja za posege (28. in 29. člen), – pobude SVIZ, direktorjev nacionalnih muzejev in galerij ter sindikata Glosa za spremembo 103. člena glede reguliranih poklicev, – pobuda Skupnosti občin Slovenije, da se v celotnem besedilu zakona črta pojem »pokrajina« in da se med posege, za katera je treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje, ne štejejo tekoča vzdrževalna dela, za katera ni potrebno gradbeno dovoljenje, ter da se vrednost del šteje kot naročilo male vrednosti (poglavje III Posegi oz. 28. do 31. člen ZVKD-1). <p>V javni obravnavi ni bilo pripomb, povezanih s predlaganimi spremembami in dopolnitvami ZVKD-1 oziroma s področjem varstva žive (nesnovne) dediščine.</p> <p>Pobudniki so predlagali tudi druge spremembe (npr. spremembo poglavja III, spremembo 28. in 29. ter 103. člena), ki pa niso povezane z varstvom žive (nesnovne) dediščine in zahtevajo posebno celostno obravnavo. Zato te pobude niso bile upoštevane. Odgovori vsem pobudnikom so bili javno objavljeni na spletni strani Ministrstva za kulturo 24. 6. 2015.</p>	
9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
<p>Mag. Julijana Bizjak Mlakar MINISTRICA</p>	

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13, v nadaljevanju: ZVKD-1), ki je začel veljati 1. 3. 2008 in je do danes doživel nekaj najnujnejših sprememb in dopolnitev, velja v evropskem okolju za sodoben in napreden zakon, ki celovito ureja varovanje materialne in žive (nesnovne) kulturne dediščine na ozemlju RS, uveljavlja načelo sorazmernosti med javnim interesom in pravicami lastnikov ter prenaša določila ustreznih mednarodnih konvencij in evropskih direktiv v slovenski pravni red.

Novela zakona spreminja le področje žive (nesnovne) dediščine in je bila napovedana že ob pripravi zadnje novele ZVKD-1C.

Upravna praksa in izkušnje, pridobljene z neposrednim izvajanjem posameznih določil, so opozorile na potrebo po zagotovitvi uporabe mednarodno in strokovno bolj uveljavljene terminologije na področju žive (nesnovne) dediščine.

Praksa je pokazala, da je pojem »živa dediščina« neustrezen, v stroki lahko napačno razlagan in včasih celo zavajajoč. Še posebej se je kot problematična izkazala uporaba pojma »živa mojstrovina« pri pripravi nominacij za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Program Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine se je od njenega sprejetja spreminjal. Seznam mojstrov (Masterpieces of the Oral and Intangible Heritage of Humanity), vzpostavljen po sprejetju konvencije, se je v letu 2008 preoblikoval v Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Posvetovalno telo Unescovega Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne dediščine v svojih gradivih priporoča izogibanje uporabe pojma »mojstrovina« (»masterpiece«) in poudarja pomen uporabe terminologije, ki je usklajena z načeli Unescove konvencije.

Spremembo terminologije je predlagal tudi koordinator varstva žive dediščine (Slovenski etnografski muzej), saj se pri izvajanju javne službe na področju vedno pogosteje srečuje s problematičnimi in strokovno napačnimi razlagami pojma živa kulturna dediščina tako s strani nosilcev kot tudi mnogih strokovnjakov. Izkazuje se, da je pojem živa dediščina zavajajoč, saj med živo dediščino lahko uvrstimo tudi rastline in živali (primer prijave je enota Stara trta z Lenta za vpis v Register žive kulturne dediščine), ki pa ne ustreza merilom Unescove konvencije, določbam ZVKD-1 in merilom za vpis v register žive kulturne dediščine. Prevod angleškega pojma »intangible cultural heritage« že od sprejetja Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine leta 2003 v slovenskih strokovnih krogih vedno znova odpira vprašanje o primernem prevodu. Etnologi so leto pozneje ob mednarodnem dnevu muzejev opozorili na pomembnost nesnovne dediščine, pri tem pa uporabljali različne prevode: neopredmetena, nematerialna, neoprijemljiva, nesnovna. Nikjer pa se takrat ni omenjal pojem živa dediščina. Od prvih strokovnih razprav do danes se je med strokovnjaki v poglavitnem (z nekaterimi izjemami) uveljavil pojem nesnovna dediščina, ki ga stroka postavlja nad pojem živa dediščina, saj je vsebinsko mnogo širši.

Zato se z novelo predlaga sprememba ZVKD-1, s katero se pojem »živa dediščina« spremeni v »nesnovna dediščina«, pojem »živa mojstrovina« pa v »nesnovna dediščina posebnega pomena«.

Dodatno se z novelo spreminja način določitve koordinatorja varstva žive (nesnovne) kulturne dediščine, ki je osrednja institucija izvajanja državne javne službe za varstvo žive (nesnovne) dediščine. Veljavni zakon določa, da se naloga koordinatorja lahko opravlja na podlagi pooblastila, pri čemer se smiselno uporabljajo določbe za pooblaščenca muzeje. Dosedanja praksa izvajanja varstva žive (nesnovne) dediščine je pokazala, da lahko naloge koordinatorja

najučinkoviteje opravlja institucija, ki že opravlja naloge državne javne službe, v konkretnem primeru državni muzej. Zato novela predlaga spremembo načina določitve koordinatorskega centra.

Določbe o razglašanju spomenikov žive (nesnovne) dediščine so v veljavnem zakonu navedene posredno. Iz njih ni mogoče nedvoumno razbrati, da so lahko tudi spomeniki žive (nesnovne) dediščine državnega in lokalnega pomena, prav tako ni določena vsebina akta o razglasitvi, kot je to jasno navedeno pri nepremični (11. člen) in premični dediščini (19. člen). Z novelo se navedene pomanjkljivosti odpravljajo.

Določbe členov, ki opredeljujejo vsebino, vodenje in uporabo registra, niso v celoti usklajene z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – UPB), predvsem glede zbiranja in javnosti podatkov o nosilcih žive (nesnovne) dediščine, saj ob sprejetju zakona še ni bil v celoti dorečen način zbiranja in vodenja podatkov o enotah in nosilcih te dediščine. Z novelo se vsebina, vodenje in uporaba podatkov registra uskladijo z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov.

S predlogom zakona se predlagajo najnujnejše spremembe, s katerimi se odpravljajo najbolj pereče težave v zvezi z izvajanjem zakona in zagotavljanjem javnega interesa na področju žive (nesnovne) dediščine.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine je odprava pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene ob izvajanju zakona na področju varstva žive (nesnovne) dediščine. Sprememba je predlagana predvsem zaradi uporabe mednarodno in strokovno bolj uveljavljene terminologije, ki je usklajena tudi z najnovejšimi priporočili glede izvajanja Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine.

2.2 Načela

Predlagana novela zakona ne spreminja načel temeljnega zakona o varstvu kulturne dediščine.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Zamenjava pojma »živa dediščina« s pojmom »nesnovna dediščina«:

- pojem se nadomesti v celotnem besedilu zakona, in sicer v vseh besednih zvezah in oblikah.

Zamenjava pojma »živa mojstrovina« (tj. spomenik žive (nesnovne) dediščine) s pojmom »nesnovna dediščina posebnega pomena«,

- pojem se nadomesti v celotnem besedilu zakona, in sicer v vseh besednih zvezah in oblikah.

Podrobnejša opredelitev razglašanja spomenikov na področju žive (nesnovne) dediščine:

- pri razglašanju spomenikov žive dediščine se jasno opredeli delitev na spomenike lokalnega in državnega pomena, kar je bilo do zdaj urejeno le posredno,
- podrobneje se opredeli vsebina akta o razglasitvi.

Podrobnejša opredelitev in določitev pristojne organizacije za področje varstva žive (nesnovne) dediščine:

- pristojna organizacija je koordinator varstva žive (nesnovne) kulturne dediščine, javno službo pa poleg njega opravljajo tudi državni in pooblaščen muzeji ter Zavod za varstvo kulturne dediščine,

- naloge pristojne organizacije opravlja državni muzej.

Uskladitev določb, ki opredeljujejo vsebino, vodenje in uporabo registra kulturne dediščine, z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo):

- opredelitev podatkov, ki se zbirajo o nosilcih žive (nesnovne) dediščine, avtorjih kulturne dediščine in lastnikih kulturnih spomenikov,
- opredelitev podatkov, ki niso javni,
- določitev roka hrambe za podatke v registru.

b) Način reševanja:

Navedena vprašanja, povezana z varstvom žive (nesnovne) dediščine, se urejajo s predlaganim zakonom.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Zakon je usklajen z obstoječim pravnim redom in splošnoveljavnimi načeli mednarodnega prava ter z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

Predlog zakona je bil glede usklajenosti z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov usklajen z Uradom informacijskega pooblaščenca.

d) Usklajenost predloga predpisa:

Predlog zakona je usklajen.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva. Zakonske rešitve sledijo že sprejetemu ZVKD-1.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v pravnem redu EU in v drugih pravnih sistemih

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

Spremembe in dopolnitve zakona so usklajene z obstoječim pravnim redom Republike Slovenije ter niso v nasprotju s pravnim redom Evropske unije.

Spremembe in dopolnitve zakona ne spreminjajo sistemskih rešitev in načel veljavnega zakona o varstvu kulturne dediščine.

Varstvo žive (nesnovne) dediščine je v različnih državah različno urejeno, vendar se praktično v vseh evropskih državah uporablja pojem nesnovna kulturna dediščina (»intangible cultural heritage«); uporaba pojma živa dediščina (»living heritage«) v veljavnem ZVKD-1 je glede na evropsko terminologijo izjema. Unescova Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine

uporablja pojem »intangible heritage«. Tudi uradni prevod konvencije v slovenščino uporablja pojem »nesnovna dediščina«.

5.2. Prikaz ureditve v najmanj treh sistemih držav članic EU

Hrvaška

Hrvaška je za varstvo nesnovne dediščine ustanovila poseben oddelek na Ministrstvu za kulturo (Služba za pokretno i nematerijalnu kulturnu baštino), ki opravlja vse strokovne in upravne naloge, povezane z evidentiranjem, raziskovanjem in dokumentiranjem nesnovne dediščine, pripravlja predloge za vpis v register kulturne dediščine in v celoti skrbi za implementacijo Unesco Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine.

Za živo (nesnovno) dediščino se uporablja pojem »nematerialna baština«.

Avstrija

Za implementacijo Unesco Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine na nacionalni ravni skrbi Avstrijska komisija za Unesco, ki koordinira mrežo specializiranih institucij in strokovnjakov, spodbuja projekte raziskovanja nesnovne dediščine, promovira nesnovno dediščino v družbi, zagotavlja vodnik po dobrih praksah varstva nesnovne dediščine, svetuje pri identificiranju in dokumentiranju nesnovne dediščine ter vodi nacionalni register nesnovne dediščine.

Za živo (nesnovno) dediščino se uporablja pojem »Immaterielles Kulturerbe«.

Francija

Za implementacijo Unesco Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine na nacionalni ravni skrbi Direktorat za kulturno dediščino pri Ministrstvu za kulturo in komunikacije. Francoski center za nesnovno kulturno dediščino (Centre français du patrimoine culturel immatériel; CFPCI), ki deluje v okviru nevladne organizacije Inštitut svetovnih kultur (Maison des Cultures du Monde; MCM), promovira, organizira in spodbuja omrežja nosilcev nesnovne dediščine, povečuje zavedanje o nesnovni kulturni dediščini, sodeluje pri pripravah nominacij in vodenju registra nesnovne dediščine.

Za živo (nesnovno) dediščino se uporablja pojem »patrimoine culturel immatériel«.

Italija

Implementacija Unesco Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine na nacionalni ravni je v deljeni pristojnosti ministrstev (Ministrstvo za kulturno dediščino, kulturne dejavnosti in turizem, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarsko politiko, Ministrstvo za izobraževanje, univerze in raziskave, Ministrstvo za okolje in varstvo prostora ter morja), ki jih koordinirata Italijanska nacionalna komisija za Unesco in Ministrstvo za zunanje zadeve. Splošno politiko za ohranjanje, razvoj in promocijo nesnovne dediščine izvaja Ministrstvo za kulturno dediščino, kulturne dejavnosti in turizem prek svoje mreže nacionalnih in lokalnih služb ter organov.

Za živo (nesnovno) dediščino se uporablja pojem »beni immateriali«.

5.3. Izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv

/

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na področju poslovanja javne uprave in pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Zakon ne bo imel posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Zakon ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zakon ne bo imel posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Zakon ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Zakon bo odpravil neustreznost pojmov »živa dediščina« in »živa mojstrovina«, ki ju stroka odklanja, saj sta lahko napačno razlagana in včasih celo zavajajoča; kot problematična sta se izkazala tudi pri pripravi nominacij za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za kulturo. Ministrstvo za kulturo bo v skladu s svojimi pristojnostmi spremljalo izvajanje sprejetega predpisa.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI ZAKONA

Predlog zakona je bil obravnavan na sejah Nacionalnega sveta za kulturo in Delovne skupine za trajni dialog z nevladnimi organizacijami v kulturi ter Delovne skupine za trajni dialog s samozaposlenimi v kulturi.

Predlog zakona je bil 8. 4. 2015 objavljen na portalu e-demokracija (<https://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) in na spletni strani Ministrstva za kulturo (www.mk.gov.si).

Rok za pripombe in odzive je bil 8. 5. 2015.

Pripomb javnosti k predlaganim spremembam ni bilo.

V okviru javne obravnave so bile dane nekatere dodatne pobude za spremembe ZVKD-1 (npr. sprememba poglavja III, sprememba 28. in 29. ter 103. člena), vendar nobena od teh pobud ni bila povezana z izvajanjem zakona oziroma zagotavljanjem javnega interesa na področju žive (nesnovne) dediščine. Ker se novela nanaša le na področje žive (nesnovne) dediščine, te pobude niso bile upoštevane.

Odgovori pobudnikom so bili objavljeni na spletni strani Ministrstva za kulturo 24. 6. 2015.

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali:

- mag. Julijana Bizjak Mlakar, ministrica, Ministrstvo za kulturo,
- Anton Peršak, državni sekretar, Ministrstvo za kulturo,
- ddr. Verena Vidrih Perko, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kulturno dediščino, Ministrstvo za kulturo,
- mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka, Ministrstvo za kulturo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13) se v 1., 3., 9., 20., 66., 84., 86., 91., 92., 93., 98. in 101. členu ter v naslovu 4. podpoglavja IX. poglavja pojem »živa dediščina« v različnih sklonih in oblikah nadomesti s pojmom »nesnovna dediščina« v ustreznih sklonih in oblikah.

V 3., 20. in 98. členu ter v naslovu 4. podpoglavja II. poglavja se pojem »živa mojstrovina« v različnih sklonih in oblikah nadomesti s pojmom »nesnovna dediščina posebnega pomena« v ustreznih sklonih in oblikah.

2. člen

V prvemu odstavku 3. člena se v 32. točki tretje alineje besedilo »zavod, ki opravlja javno službo varstva žive dediščine na podlagi tega zakona« nadomesti z besedilom »koordinator varstva nesnovne dediščine (v nadaljnjem besedilu: koordinator)«.

3. člen

V 20. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Nesnovna dediščina državnega pomena se razglasi z aktom vlade, nesnovna dediščina lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine.«.

Dosedanji drugi odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Akt o razglasitvi vsebuje identifikacijo nesnovne dediščine posebnega pomena, vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za nesnovno dediščino posebnega pomena, določbe o celostnem ohranjanju nesnovne dediščine posebnega pomena, podpiranju skupin in posameznikov, ki so njeni nosilci, in varstvu kulturnih prostorov, povezanih z njo.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

4. člen

V drugem odstavku 66. člena se za besedo »avtorja« doda besedilo »oziroma nosilca nesnovne dediščine«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Podatki o lastniku iz tretjega odstavka tega člena so: osebno ime, datum rojstva in naslov prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma ime ali firma in sedež, če je lastnik pravna oseba.«.

Za petim odstavkom se dodata nova šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»(6) Podatki o avtorju iz drugega odstavka tega člena so: osebno ime, leto rojstva in leto smrti ter opis ustvarjanja, če gre za fizično osebo, oziroma ime ali firma, sedež in opis ustvarjanja, če je imetnik avtorskih pravic pravna oseba.

(7) Podatki o nosilcu nesnovne dediščine iz drugega odstavka tega člena so: osebno ime, datum rojstva, številka nosilca, naslov prebivališča, geolokacija prebivališča, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, če gre za fizično osebo. Podatki o pravni osebi ali drugi obliki združevanja, ki je nosilec nesnovne dediščine, so: ime ali firma, številka nosilca, sedež, geolokacija sedeža, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek.«.

5. člen

Tretji odstavek 67. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Podatki iz registra so javni in se objavijo na svetovnem spletu. Izjeme od javnosti podatkov so:

- podatki o lastnikih dediščine;
- podatki o legi arheoloških najdišč, kjer obstaja nevarnost nedovoljenega iskanja arheoloških ostalin;
- drugi podatki, katerih javna dostopnost bi lahko ogrozila obstoj dediščine;
- leto rojstva in leto smrti avtorja iz šestega odstavka 66. člena tega zakona;
- datum rojstva nosilca nesnovne dediščine iz sedmega odstavka 66. člena tega zakona.«.

Za sedmim odstavkom se doda nov osmi odstavek, ki se glasi:

»(8) Podatki v registru se hranijo trajno.«.

6. člen

Prvi odstavek 98. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Državno javno službo varstva nesnovne dediščine opravljajo koordinator varstva nesnovne dediščine, državni in pooblaščen muzeji ter zavod.«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Naloge koordinatorja opravlja državni muzej, ki je ustanovljen za uresničevanje nalog varstva premične in nesnovne kulturne dediščine, povezane z načini življenja v slovenskem etničnem prostoru in med Slovenci po svetu.«.

V drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se črta besedilo »varstva žive dediščine«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek se črtata.

7. člen

V četrtem odstavku 101. člena se beseda »predloge« nadomesti z besedo »pobude«.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

8. člen

(določitev koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine)

(1) Naloge koordinatorja opravlja Slovenski etnografski muzej, ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Slovenski etnografski muzej (Uradni list RS, št. 60/03 in 11/09).

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka se v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona uskladi s tem zakonom.

9. člen

(obstoječa registrirana živa dediščina in žive mojstrovine)

(1) Vsa dediščina, ki je vpisana v register žive kulturne dediščine na dan uveljavitve tega zakona, se šteje za vpisano v register nesnovne dediščine.

(2) Akti o razglasitvi živih mojstrov in, sprejeti do dneva uveljavitve tega zakona, se štejejo za akte o razglasitvi nesnovne dediščine posebnega pomena.

10. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S predlagano spremembo se v Zakonu o varstvu kulturne dediščine pojem »živa dediščina« nadomesti s pojmom »nesnovna dediščina«, pojem »živa mojstrovina« pa s pojmom »nesnovna dediščina posebnega pomena«. Sprememba pomeni uporabo mednarodno in strokovno bolj uveljavljene terminologije na področju varstva nesnovne dediščine, potrebna je tudi zaradi terminološke uskladitve z Unescovo Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine in najnovejšimi priporočili glede njenega izvajanja.

K 2. členu

Zaradi spremenjenega načina določitve koordinatorja varstva nesnovne dediščine se spreminja tudi opredelitev pristojne organizacije na področju varstva nesnovne kulturne dediščine.

K 3. členu

Določbe 20. člena ZVKD-1, ki opredeljujejo razglašanje spomenikov nesnovne dediščine, so dopolnjene zaradi uskladitve sistema razglašanja nesnovne dediščine s sistemoma razglašanja nepremične in premične dediščine. Dosedanje določbe ZVKD-1 pri nesnovni dediščini ne določajo nedvoumno razglašanja spomenikov državnega in lokalnega pomena niti ne določajo vsebine akta o razglasitvi, kot je to jasno navedeno pri nepremični (11. člen) in premični dediščini (19. člen). Posledično se spreminja tudi 101. člen ZVKD-1.

K 4. členu

Določbe 66. člena ZVKD-1, ki opredeljujejo vsebino registra, so dopolnjene zaradi uskladitve z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo), predvsem glede zbiranja in javnosti podatkov o nosilcih žive (nesnovne) dediščine, saj ob sprejetju zakona še ni bil v celoti dorečen način zbiranja in vodenja podatkov o enotah in nosilcih te dediščine. Poleg tega se podrobneje opredelijo podatki, ki se v registru zbirajo o lastnikih kulturnih spomenikov in avtorjih kulturne dediščine.

K 5. členu

Določbe 67. člena ZVKD-1, ki opredeljujejo vodenje in uporabo registra, so dopolnjene zaradi sprememb 66. člena in zaradi dodatne uskladitve z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo). Opredelijo se podatki registra, ki niso javni. Za podatke v registru se določi trajni rok hrambe.

K 6. členu

Določbe 98. člena ZVKD-1, ki opredeljujejo državno javno službo na področju varstva nesnovne dediščine, se spreminjajo zaradi načina določitve koordinatorja varstva žive (nesnovne) dediščine. Dosedanja praksa izvajanja ZVKD-1 je pokazala, da naloge koordinatorja lahko učinkovito opravlja institucija, ki je ustanovljena kod državni javni zavod na področju kulturne dediščine. Zato novela predvideva, da naloge koordinatorja opravlja državni muzej, ki je ustanovljen za uresničevanje nalog varstva premične in nesnovne kulturne dediščine, povezane z načini življenja v slovenskem etničnem prostoru in med Slovenci po svetu (Slovenski etnografski muzej).

K 7. členu:

Določba veljavnega zakona je v nasprotju z nalogami koordinatorja varstva (žive) nesnovne dediščine, določenimi v 98. členu veljavnega zakona.

K 8. členu:

S prehodno določbo se ureja delovanje koordinatorja varstva nesnovne dediščine.

K 9. členu:

S prehodno določbo se ureja status enot žive kulturne dediščine, ki so že vpisane v register žive dediščine, in aktov o razglasitvi za žive mojstrovine. Do zdaj je Vlada RS sprejela pet odlokov o razglasitvi živih mojstrov in državnega pomena, razglasitev živih mojstrov lokalnega pomena še ni bilo.

K 10. členu:

Končna določba, ki ureja začetek veljavnosti zakona.

IV. ČLENI, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon določa načine varstva kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: dediščina) ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

(2) Dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti, ter drugi državljanke in državljani Republike Slovenije opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

(3) Dediščina se deli na materialno in živo dediščino. Materialno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina.

(4) Celostno ohranjanje dediščine se uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj.

(5) Ta zakon ureja priznavanje poklicnih kvalifikacij na področju varstva dediščine v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L št. 255 z dne 30. 9. 2005, str. 22).

(6) Za izvrševanje Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 z dne 18. decembra 2008 o izvozu predmetov kulturne dediščine (Kodificirana različica) (UL L št. 39 z dne 10. 2. 2009, str. 1) ta zakon določa pristojni organ in kazni za kršitev uredbe.

3. člen (definicije)

(1) Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. »akcesija« je način, s katerim muzej pridobiva premično dediščino in jo vključuje v svoje zbirke;
2. »arheološka najdba« je premična arheološka ostalina, ki je bila pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let. Arheološke najdbe so tudi orožje, strelivo, drug vojaški material, vojaška vozila in plovila ali njihovi deli, ki so bili pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let;
3. »arheološke ostaline« so vse stvari in vsakršni sledovi človekovega delovanja iz preteklih obdobij na površju, v zemlji in vodi, katerih ohranitev in preučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem, za katere sta glavni vir informacij arheološko raziskovanje ali odkritja in za katere je mogoče domnevati, da so pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let in da imajo lastnosti dediščine. Arheološke ostaline so tudi stvari, povezane z grobišči, določenimi na podlagi predpisov o vojnih grobiščih, in z vojno, skupaj z arheološkim in naravnim kontekstom, ki so bile pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let. Strokovno identificirane in registrirane arheološke ostaline postanejo dediščina;
4. »arheološko najdišče« je originalni kraj deponiranja in odkrivanja arheoloških ostalin. Strokovno identificirano in registrirano arheološko najdišče postane dediščina (v nadaljnjem besedilu: registrirano arheološko najdišče);
5. »arhiv arheološkega najdišča« je rezultat raziskave posameznega arheološkega najdišča skupaj z vsemi arheološkimi najdbami, vzorci in celotno dokumentacijo, ki spremlja arheološko raziskavo in poizkopavalno oziroma poterensko obdelavo, in mora biti trajno hranjen kot celota tako, da se omogoča dostop strokovni in širši javnosti;
6. »celostno ohranjanje« je sklop ukrepov, s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine, njeno vzdrževanje, obnova, prenova, uporaba in oživljanje;

7. »dokazilo o izvoru« je dokument, kot je sklep o dedovanju, dovoljenje o izvozu, oporoka, pogodba, odločba sodišča ali upravnega organa, izpisek iz evidence prodaje, ali druga verodostojna listina, iz katere izhaja, da je oseba arheološko najdbo ali zbirko takšnih najdb pridobila v last ali hrambo. Dokazilo o izvoru je lahko tudi izvedensko mnenje, izjava prejšnjega lastnika ali druge priče ali druga dokumentacija, kot je fotografija, posnetek, objava v publikaciji. Kot dokazilo o izvoru se šteje tudi prijava o najdbi ali prijava o hrambi na podlagi tega zakona.
8. »dokumentiranje« je zbiranje, urejanje in hranjenje podatkov o dediščini, njenih vrednotah, stanju, lokaciji in drugih dejstvih, pomembnih za izvajanje varstva;
9. »dolžna skrbnost« je skrbnost, ki se izkazuje s preverjanjem izvora premožnin z vrednotami dediščine na podlagi razpoložljivih podatkov iz dostopnih evidenc in registrov ter drugih dostopnih informacij na svetovnem spletu, v strokovnih organizacijah in pri lastnikih;
10. »družbeni pomen« je vrednost, ki jo ima dediščina za skupnost in posameznice in posameznike (v nadaljnjem besedilu: posamezniki) zaradi svojega kulturnega, vzgojnega, razvojnega, verskega, simbolnega in identifikacijskega potenciala ali za preučevanje strok, kot so antropologija, arheologija, arhitektura, etnologija, umetnostna zgodovina in zgodovina;
11. »iskanje arheoloških ostalin« so dejanja na zemljiščih in v vodi, ki so opravljena z namenom, da se odkrijejo novi podatki o arheoloških ostalinah, in ki lahko vodijo v odkritje arheoloških najdišč in najdb;
12. »izpopolnjevanje za delo v varstvu« (v nadaljnjem besedilu: izpopolnjevanje) je nadaljevalno ali dopolnilno izobraževanje, s katerim posameznik, ki dela v dejavnosti varstva, pogloblja znanje o novih dognanjih in metodah v stroki, razvija kompetence in napreduje in po katerem pridobi potrdilo, ki je lahko pogoj za zaposlitev ali nadaljevanje dela;
13. »izravnalni ukrep« je dejavnost, poseg ali ravnanje, s katerimi se nadomesti ali omili izguba ali poškodovanje dediščine;
14. »konservatorski načrt« je elaborat, ki je del projektne dokumentacije, s katerim se določijo sestavine spomenika, ki jih je potrebno ohraniti, in usmeritve za ohranitev in varovanje spomenika ;
15. »konservatorski načrt za prenavo« je del prostorskega akta, pripravljenega na podlagi predpisov o urejanju prostora;
16. »kulturna krajina« je nepremična dediščina, ki je odprt prostor z naravnimi in ustvarjenimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in uporabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost;
17. »kulturni spomenik« (v nadaljnjem besedilu: spomenik) je dediščina, ki je razglašena za spomenik ali ki je vpisana v inventarno knjigo pooblaščenega muzeja;
18. »muzej« je stalna organizacija v službi družbe in njenega razvoja, ki je odprta za javnost in ki zbira, ohranja, dokumentira, preučuje, interpretira, upravlja in razstavlja dediščino ter posreduje podatke o njej z namenom razvijati zavest o dediščini, širiti vedenje o njenih vrednotah in omogočati uživanje v njej;
19. »nacionalno bogastvo« je premožnina, ki sodi v eno od zvrsti dediščine, ki jih določa predpis iz petega odstavka 10. člena tega zakona, in izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 10. člena tega zakona ;
20. »naselbinska dediščina« je nepremična dediščina, ki v naravi predstavlja mestno, trško ali vaško jedro, njegov del ali drugo območje poselitve;
21. »nedovoljen poseg« je vsak poseg v dediščino, ki se izvaja brez kulturnovarstvenega soglasja ali v nasprotju z njim;
22. »nepremična dediščina« so nepremičnine ali njihovi deli z vrednotami dediščine, vpisani v register dediščine;
23. »oživljanje« so dejavnosti, ki omogočajo vključevanje dediščine v sodobno življenje in ustvarjalnost, njeno trajnostno uporabo in uživanje v njej;
24. »plan« je plan, program, načrt ali drug splošni akt, katerega izvedba ima vpliv na dediščino ali njeno varstvo;
25. »pooblaščen oseba« je uradna oseba pristojne organizacije ali druga oseba, pooblaščen za izvajanje nalog varstva po tem zakonu;
26. »pooblaščen muzej« je muzej, katerega ustanoviteljica ni država, ki opravlja državno javno službo na področju varstva;

27. »poseg v dediščino« (v nadaljnem besedilu: poseg) so vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakor koli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine ali ki dediščino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo, zlasti pa:
  - vse spremembe dediščine, ki se štejejo za gradnjo v skladu s predpisi o graditvi objektov,
  - dela pri vzdrževanju in uporabi dediščine,
  - premeščanje dediščine ali njenih delov,
  - dejavnosti in ravnanja, ki se izvajajo v zvezi z dediščino ali neposredno z njo, ter
  - iskanje arheoloških ostalin in raziskave dediščine;
28. »predhodna raziskava« je raziskava dediščine ali arheoloških ostalin, ki jo je treba opraviti, zato da se:
  - pridobijo informacije, potrebne za vrednotenje dediščine ali arheoloških ostalin pred posegi v prostor ali pred graditvijo,
  - natančneje določijo ukrepi varstva ali
  - z njo dediščina ali arheološka ostalina pred posegi v prostor ali pred graditvijo deloma ali v celoti nadzorovano odstrani.
 Predhodna arheološka raziskava obsega tudi poizkopavalno obdelavo arhiva arheološkega najdišča;
29. »premična dediščina« so premičnine ali zbirke premičnin z vrednotami dediščine;
30. »prenova« je sklop različnih dejavnosti z gospodarskega, socialnega in kulturnega področja, s pomočjo katerih se ob ustreznem prostorskem načrtovanju zagotovita ohranitev in oživljanje dediščine;
31. »prikaz vrednotenja dediščine v prostoru« je nadgradnja registra dediščine s podatki o dejanskem stanju dediščine in njenem vrednotenju v prostoru, ki je na razpolago pripravljavcem plana kot priporočilna strokovna podlaga;
32. »pristojna organizacija« je subjekt, pristojen za izvajanje ukrepov varstva. Kadar ni drugače določeno, se šteje:
  - kot pristojna organizacija za varstvo nepremične dediščine: Zavod za varstvo kulturne dediščine (v nadaljnem besedilu: zavod),
  - kot pristojna organizacija za varstvo premične dediščine: državni oziroma pooblaščen muzej ter Narodna in univerzitetna knjižnica,
  - kot pristojna organizacija za varstvo žive dediščine:
33. »raziskava« so dela, ki posegajo v dediščino zaradi potreb njenega varstva, s katerimi se preučujejo njeni deli in pridobivajo podatki o njenem pomenu, stanju in ogroženosti;
34. »register dediščine« (v nadaljnem besedilu: register) je osrednja zbirka podatkov o dediščini, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za dediščino (v nadaljnem besedilu: ministrstvo);
35. »registrirana dediščina« je dediščina, ki je vpisana v register in ki ni spomenik;
36. »spomeniško območje« je območje nepremične dediščine, zavarovano kot spomenik na podlagi tega zakona zaradi svojega družbenega pomena, skladne zasnove in topografske določljivosti. To so predvsem območja naselbinske dediščine, deli urbane ali ruralne kulturne krajine, kraji zgodovinskih dogodkov, arheološka najdišča ali zgodovinski parki in vrtovi;
37. »uporaba« so stalne ali občasne dejavnosti, ki se opravljajo v dediščini, ob njej ali v kakršni koli drugi povezavi z dediščino, pri tem pa vplivajo nanjo ali uporabljajo njene kulturne vrednote in družbeni pomen;
38. »upravljanje« je izvajanje nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bila stvar razglašena za spomenik, in obsega predvsem vodenje in organiziranje vzdrževanja, uporabe, dostopnosti, predstavitve javnosti in spremljanje stanja;
39. »uvoz« je fizični prenos premične dediščine iz tretje države, ki ni članica Evropske unije ali Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, v Republiko Slovenijo;
40. »varstveni režim« so pravila, ki ob upoštevanju družbenega pomena spomenika in na podlagi njegovega vrednotenja konkretizirajo omejitve lastninske pravice ter drugih upravičenj in določajo ukrepe za izvedbo varstva;
41. »varstveno območje dediščine« je območje z enotnimi značilnostmi nepremične dediščine, ki je zaradi svojih vrednot in razvojnih potencialov pomemben del prostorskih ureditev;
42. »varstvo« so pravni, upravni, organizacijski, finančni in drugi ukrepi države, pokrajin in občin, namenjeni obstoju in obogatitvi dediščine. Posamezne ukrepe varstva, razen pravnih in upravnih, izvajajo tudi drugi subjekti varstva;
43. »varovanje« je takšno ravnanje z dediščino, ki z rednim vzdrževanje in obnovo omogoča obstoj vrednot dediščine in njeno uporabo vsaj v najmanjšem obsegu;

44. »vnos« je fizični prenos premične dediščine iz države članice Evropske unije ali države članice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru v Republiko Slovenijo;
45. »vplivno območje« je širša okolica nepremičnega spomenika ali dediščine, ki je določena z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika in znotraj katere morajo biti posegi v prostor in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju ali v kateri se presojujejo vplivi na dediščino;
46. »vzdrževanje« so dela, ki omogočajo fizično zavarovanje dediščine pred delovanjem destruktivnih sil ali vzdrževanje stanja z določeno uporabo. Namen vzdrževanja je ohranitev dediščine;
47. »zbirka« je skupina premičnin s sorodnimi vrednotami dediščine, ki jo lahko povezuje skupen zgodovinski ali prostorski kontekst;
48. »živa dediščina« so nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine, in z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod in jih nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino;
49. »živa mojstrovina« je živa dediščina, ki je razglašena za spomenik.

9. člen **(registrirana dediščina)**

(1) V register se vpišejo nepremičnine, premičnine in vrednote z lastnostmi dediščine iz 1. člena tega zakona.

(2) Nepremična dediščina se vpiše v register kot posamezna nepremičnina ali kot območje dediščine.

(3) Kot posamezna nepremičnina se vpišejo v register stavba, objekt ali druga nepremičnina, ki so ali zgrajene ali sestavljene ali oblikovane z naravnimi sestavinami po načelih krajinske arhitekture ali so arheološko najdišče. Del posamezne nepremičnine so tudi njene sestavine in pritikline, ki so namenjene uporabi ali olepšanju nepremičnine ali so nepogrešljive za njeno delovanje ali razumevanje.

(4) Kot območje dediščine se v register vpišejo enovita skupina stavb, naselje ali njegov del, večje arheološko najdišče ali območje kulturne krajine, ki ima kot celota vrednote dediščine in je medsebojno dovolj povezana, da sestavlja topografsko določljivo celoto nepremične dediščine.

(5) Premična dediščina se vpiše v register kot posamezna premičnina ali kot zbirka.

(6) Živa dediščina se vpiše v register skupaj s kulturnim prostorom, ki to dediščino podpira in omogoča njeno uresničevanje.

(7) Minister predpiše seznam zvrsti dediščine iz prejšnjih odstavkov in seznam možnih varstvenih usmeritev po posameznih zvrsteh dediščine.

20. člen **(razglasitev žive mojstrovine)**

(1) Živa dediščina z lastnostmi iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, ki je vpisana v register, se razglasi za živo mojstrovino ob smiselni uporabi 12. člena tega zakona, pri čemer se določbe o javni obravnavi izvedejo tako, da se nanjo vabijo skupnosti, skupine in posamezniki, ki so nosilci žive dediščine, ki je predmet postopka razglasitve, in druga zainteresirana javnost.

(2) Akt o razglasitvi vsebuje tudi določbe glede celostnega ohranjanja žive mojstrovine, podpiranja skupin in posameznikov, ki so njeni nosilci, in varstva kulturnih prostorov, povezanih z njo.

(3) Akt o razglasitvi opredeli tudi način uveljavljanja avtorskih in sorodnih pravic, povezanih z živo mojstrovino ob upoštevanju predpisov, ki urejajo avtorske in druge sorodne pravice, vendar na način, ki omogoča javno dostopnost do žive mojstrovine in njeno prenašanje iz roda v rod.

66. člen (vsebina registra)

(1) Register obsega tri medsebojno povezane dele, ki vsebujejo osnovne, varstvene in predstavitvene podatke o nepremični, premični in živi dediščini.

(2) Osnovni podatki o dediščini obsegajo identifikacijo, opis, datacijo, lokacijo, avtorja, karakteristično fotografijo ali posnetek dediščine, varstvene usmeritve ter povezavo enote dediščine z drugimi enotami.

(3) Varstveni podatki se vodijo za spomenike in obsegajo: listine varstva, opis varstva, varstveni režim in podatke o lastniku spomenika.

(4) Predstavitveni podatki obsegajo dodatne informacije, ki dediščino ponazarjajo v besedilni, grafični in drugi medijski obliki.

(5) Podatki o lastniku iz tretjega odstavka tega člena vsebujejo: osebno ime lastnika, datum rojstva ter podatke o naslovu prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma ime ali firmo ter sedež, če gre za pravno osebo.

67. člen (vodenje in uporaba registra)

(1) Register vodi ministrstvo.

(2) Register se vodi v okviru postopka dokumentiranja ali inventariziranja enote dediščine ali kot samostojni postopek.

(3) Podatki iz registra so javni, razen podatkov o lastnikih dediščine, podatkov o legi arheoloških najdišč, kjer obstaja nevarnost nedovoljenega iskanja arheoloških ostalin, ter drugih podatkov, katerih javna dostopnost bi lahko ogrozila obstoj dediščine. Register se v obsegu iz prejšnjega stavka objavi na svetovnem spletu.

(4) Pristojne organizacije so dolžne redno ter v obliki in na način, ki ga predpiše minister, posredovati ministrstvu podatke za vzdrževanje registra.

(5) Fizične in pravne osebe, pri katerih nastajajo vsebine, pomembne za register, so dolžne te vsebine redno, brezplačno ter v obliki in na način, ki ga predpiše minister, posredovati ministrstvu za potrebe registra, če je nastajanje teh vsebin financirano iz javnih sredstev.

(6) Pri uporabi podatkov iz registra mora vsak uporabnik navesti register kot vir podatkov.

(7) Lastnike nepremične kulturne dediščine se o vpisu v register posebej ne obvešča.

84. člen (naloge zavoda)

(1) Zavod v okviru Službe za kulturno dediščino kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje, vrednoti in interpretira nepremično dediščino ter premično in živo dediščino ter jo predstavlja javnosti v okviru varstva nepremične dediščine,
2. sodeluje v pripravi strategije varstva in predlaga ukrepe za njeno izvedbo,
3. predlaga vpis nepremične dediščine v register,
4. pripravlja predloge za razglasitve nepremičnih spomenikov,
5. analizira in vrednoti prostor za prikaz vrednotenja dediščine v prostoru,
6. pripravlja gradiva za smernice in mnenja v postopkih priprave planov,
7. sodeluje z državnimi organi in jim nudi strokovno pomoč pri postopkih v zvezi s stvarmi z domnevo dediščine,
8. sprejme načrt izvedbe predhodnih raziskav območij prostorskih aktov,
9. sodeluje pri varstvu dediščine v primeru oboroženega spopada in varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami,
10. opravlja revizijo konservatorskih načrtov, ki jih pripravijo druge osebe,
11. sodeluje z upravljavci spomenikov pri pripravi predlogov načrta upravljanja,
12. izdaja mnenja o plačilu in višini nadomestila za omejevanje gospodarskega izkoriščanja spomenikov,
13. pripravlja strokovne podlage za upravne postopke, ki jih vodi ministrstvo,
14. predlaga ministru sprejem podzakonskih aktov,
15. oblikuje metode in standarde za ohranitev nepremične dediščine ter usmerja, usklajuje in spremlja njihovo izvajanje,
16. zagotavlja izpopolnjevanje in usklajuje potrebe po izobraževanju kadrov na področju varstva nepremične dediščine,
17. opravlja strokovni nadzor nad raziskavami dediščine in arheoloških ostalin,
18. sodeluje z lastniki oziroma posestniki nepremičnih spomenikov in z drugimi uporabniki dediščine, ki imajo interese v zvezi s posameznim spomenikom, ter jim posreduje pojasnila, nasvete in navodila,
19. izvaja programe za razvijanje zavesti o dediščini, pripravništva in prakse za izobraževalne programe različnih stopenj s svojega področja,
20. sodeluje pri izvajanju strokovnih izpitov za področje varstva nepremične dediščine,
21. opravlja strokovni nadzor nad posegi v dediščino in
22. sodeluje pri pripravi konservatorskih načrtov in konservatorskih načrtov za prenavo.

(2) Zavod na podlagi javnega pooblastila opravlja naslednje naloge:

1. izdaja kulturnovarstvene pogoje in soglasja za posege v dediščino,
2. vodi evidenco raziskav,
3. izdaja odločbe o arheološkem najdišču,
4. odredi lastniku spomenika izvedbo določenih ukrepov varstva spomenikov.

(3) S soglasjem ustanovitelja lahko zavod opravlja tudi druge naloge.

86. člen **(splošne določbe glede javne službe muzejev)**

(1) Država zagotavlja izvajanje državne javne službe muzejev z ustanavljanjem državnih muzejev ter pooblaščenjem in financiranjem drugih muzejev za izvajanje nalog varstva premične in žive dediščine širšega pomena (pooblaščenih muzejev).

(2) Muzeji, ki opravljajo državno javno službo, morajo biti vpisani v razvid muzejev.

(3) Vstopnina ter drugi prihodki iz prodaje blaga in storitev, povezanih z dediščino v upravljanju državnega ali pooblaščenega muzeja, se štejejo za prihodek opravljanja javne službe.

91. člen **(državni muzej)**

(1) Državni muzej je javni zavod, ki ga ustanovi država zato, da zagotovi varstvo premične dediščine, ki je državnega pomena.

(2) Področje delovanja in poslanstvo muzeja določi akt o ustanovitvi, ki ga sprejme vlada.

(3) Državni muzej kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje in interpretira ter vrednoti premično in živo dediščino ter jo predstavlja javnosti,
2. zbira, izvaja akcesijo in inventariziranje premične dediščine,
3. pripravlja predloge za razglasitev premičnih spomenikov državnega pomena,
4. usklajuje vpis premične dediščine v register,
5. varuje in hrani zbirke državnega pomena,
6. pripravlja in izvaja konservatorsko-restavratorske postopke na premični dediščini s svojega področja delovanja,
7. nadzira varstvo premičnih spomenikov in nacionalnega bogastva zunaj muzejev,
8. svetuje in daje navodila lastnikom zbirk premične dediščine glede vodenja inventarnih knjig s svojega področja delovanja,
9. razstavlja muzejske zbirke,
10. raziskuje premično dediščino in njeno varstvo po naročilu ministrstva, v katerega delovno področje sodi, ter
11. izvaja programe za razvijanje zavesti o dediščini, programe pripravništva, izpopolnjevanja, in prakse za izobraževalne programe različnih stopenj s svojega področja.

(4) Državni muzej izvaja tudi programe usposabljanja in vseživljenjskega učenja v povezavi z dediščino kot dejavnost, ki se ne financira iz državnega proračuna, namenjenega kulturi.

92. člen

(Služba za premično dediščino in muzeje)

(1) Služba je organizirana v enem od državnih muzejev. Minister po opravljenem razpisu na podlagi predpisov s področja javne uprave določi državni muzej, v okviru katerega je organizirana služba.

(2) Muzej, v katerem je organizirana služba, poleg nalog iz tretjega odstavka prejšnjega člena tega zakona kot javno pooblastilo opravlja naslednje naloge:

1. daje mnenja ministrstvu v postopku vpisa v razvid muzejev iz 87. člena in v postopku podelitve pooblastila iz 95. člena tega zakona,
2. v postopkih izdajanja soglasij za raziskave daje ministrstvu mnenja o dodelitvi arhivov arheoloških najdišč in najdenih premičin z domnevo dediščine muzejem,
3. koordinira pripravo izvedenskih mnenj glede iznosa oziroma izvoza premične dediščine,
4. daje mnenje ministru za odločanje o kompetenčnih sporih med muzeji, ki opravljajo državno javno službo,
5. pripravlja strokovne podlage za izdajo upravnih odločb, ki jih izdaja ministrstvo,
6. izvaja analize muzejske dejavnosti in o tem letno poroča ministru,
7. sodeluje v pripravi strategije varstva in predlaga ukrepe za njeno izvedbo,
8. sodeluje z državnimi organi in jim nudi strokovno pomoč pri postopkih v zvezi s premičinami z domnevo dediščine,
9. predlaga merila za sofinanciranje muzejskih programov in projektov,
10. oblikuje skupne nastope muzejev, promocijo in trženje njihovih storitev,
11. pripravlja standarde za inventarizacijo in postopke dokumentiranja, interpretiranja in hranjenja premične dediščine in ministru predlaga njihov sprejem,
12. opravlja druge naloge v imenu muzejev na podlagi predhodnega dogovora,
13. sodeluje pri varovanju žive dediščine,
14. usklajuje programe usposabljanja ter vseživljenjskega učenja na področju premične dediščine in potrebe po izobraževanju kadrov v muzejih in
15. usklajuje programe pripravništva in izpopolnjevanja za pridobitev strokovnih nazivov.

(3) Naloge iz prejšnjega odstavka se izvajajo v sodelovanju z državnimi in pooblaščenimi muzeji.

93. člen **(državna javna služba v pooblaščenih muzejih)**

(1) Pooblaščen muzej je muzej, vpisan v razvid, ki je pridobil pooblastilo za opravljanje državne javne službe muzejev. Država v pooblaščenem muzeju podpira izvajanje naslednjih dejavnosti kot državno javno službo:

1. identificiranje, dokumentiranje, preučevanje, vrednotenje in interpretiranje premične in žive dediščine,
2. zbiranje, akcesija in inventariziranje premične in žive dediščine,
3. varovanje in hranjenje muzejskih zbirk državnega pomena,
4. sodelovanje v upravnih postopkih, ki jih vodi ministrstvo,
5. svetovanje lastnikom zbirk premične dediščine glede vodenja inventarnih knjig,
6. priprava in izvedba konservatorsko-restavratorskih postopkov na premični dediščini državnega pomena ter
7. izvajanje programov pripravnštva in izpopolnjevanja.

(2) Država sofinancira državno javno službo v pooblaščenem muzeju v obsegu iz prejšnjega odstavka, vendar največ v višini 80 odstotkov vseh stroškov delovanja muzeja.

(3) Minister s predpisom iz 52. člena tega zakona določi standarde za varovanje in hranjenje muzejskega gradiva v državnih in pooblaščenih muzejih.

98. člen **(splošne določbe glede javne službe varstva žive dediščine)**

(1) Državno javno službo varstva žive dediščine opravljajo državni in pooblaščen muzeji, zavod in pravna oseba, ki lahko pridobi pooblastilo za izvajanje državne javne službe na podlagi javnega razpisa (v nadaljnjem besedilu: koordinator varstva žive dediščine).

(2) Koordinator varstva žive dediščine kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje, vrednoti in interpretira živo dediščino,
2. usklajuje in samostojno predlaga vpis žive dediščine v register,
3. svetuje nosilcem žive dediščine glede njenega celostnega ohranjanja,
4. pripravlja predloge za razglasitev živih mojstrov in,
5. usklajuje delo muzejev in zavoda v zvezi z ohranjanjem žive dediščine in kulturnih prostorov, povezanih z njo,
6. opravlja druge naloge v zvezi z živo dediščino po naročilu ministrstva.

(3) Glede zahtev za opravljanje javne službe na podlagi pooblastila in drugih zahtev za delovanje se smiselno uporabljajo določbe za pooblaščen muzeje.

(4) Ob prenehanju pooblastila mora koordinator predati državnemu muzeju zbirke podatkov in drugo gradivo, nastalo na podlagi pooblastila.

101. člen **(lokalna javna služba varstva premične in žive dediščine)**

(1) Pokrajina zagotavlja pokrajinsko javno službo varstva premične in žive dediščine z ustanovitvijo muzeja.

(2) Občina lahko sama ali skupaj z drugimi občinami ustanavlja muzeje ali druge organizacije za zagotavljanje izbirne občinske javne službe varstva premične in žive dediščine

oziroma zagotovi izvajanje občinske javne službe varstva premične in žive dediščine na drug način.

(3) Pokrajina ali občina je dolžna zagotavljati prostorske, strokovne in tehnične zahteve delovanja lokalne javne službe varstva premične dediščine, vključno z nujnimi odkupi.

(4) Izvajalec lokalne javne službe varstva premične in žive dediščine pripravlja predloge za razglasitev premične in žive dediščine za spomenike lokalnega pomena.

(5) Muzeji iz drugega odstavka tega člena lahko ob izpolnjevanju pogojev tega zakona pridobijo status pooblaščenega muzeja.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava in zakon sprejme po skrajšanem postopku v skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora, ker gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona.

Spremembe so manj zahtevne; glavna sprememba je zamenjava pojmov »živa dediščina« in »živa mojstrovina« s strokovno in mednarodno bolj primerljivima pojmom »nesnovna dediščina« in »nesnovna dediščina posebnega pomena«. Druge spremembe le podrobneje in nedvoumno opredeljujejo rešitve, ki so se v dosedanji praksi izkazale za učinkovite (opredelitev razglašanja, način določitve Koordinatorja varstva žive dediščine) oziroma so potrebne zaradi uskladitve z veljavno zakonodajo (ZVOP).

Uporaba pojma »živa mojstrovina« se je kot problematična izkazala pri pripravi nominacij za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Posvetovalno telo Unescovega Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne dediščine je v svojih gradivih Sloveniji priporočilo izogibanje uporabi pojma »mojstrovina« (»masterpiece«) in poudarilo pomen uporabe terminologije, ki je usklajena z načeli Unescove konvencije. Ker obstoječa terminologija zavira pripravo oziroma obravnavo nominacij za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, je sprememba nujna.

VI. PRILOGE

/